

ยาสมุนไพรโรงพยาบาลโคกเจริญ

กลุ่มอาการ	ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
โรคหวัด ไอ เจ็บคอ	1. จันทน์ลีลา 500 mg.	Paracetamol	บรรเทาอาการไข้ ตัวร้อน ไข้เปลี่ยนฤดู	ผู้ใหญ่ รับประทานครั้ง ละ 1-2 กรัม ทุก 3-4 ชั่วโมงเมื่อมีอาการ เด็ก อายุ 6-12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1 กรัม ทุก 3-4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ	<u>ข้อควรระวัง</u> -ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก เนื่องจากอาจบดบังอาการ -หากใช้ยาเกิน 3 วันแล้วไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์ **แนะนำให้ใช้ยาจันทน์ลีลาได้ในหญิงที่มีไข้ต่ำหรือใช้ระหว่างมีประจำเดือน
	2. ฟ้ายะลวยใจ **First line drugs	Paracetamol	1.บรรเทาอาการหวัด (common cold) เช่น ไข้ เจ็บคอ ปวด เมื่อยกล้ามเนื้อ 2.ท้องเสียไม่ติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือ มีเลือดปน	<u>บรรเทาอาการหวัด</u> ครั้งละ 1.5-3 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหาร และก่อนนอน <u>บรรเทาท้องเสีย</u> ครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 2 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร เนื่องจากอาจทำให้เกิดทารกวิรูปได้ **ห้ามใช้กรณีเจ็บคอเนื่องจากติดเชื้อ Streptococcus A -ผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นโรคหัวใจรั่วหัวใจ <u>ข้อควรระวัง</u> -ระวังการใช้ร่วมกับ anticoagulants , antiplatelets -ระวังการใช้ร่วมกับยาลดความดันอาจเสริมฤทธิ์กันได้ -หากใช้ติดต่อกัน 3 วันแล้วไม่ดีขึ้น หรือ มีอาการรุนแรงขึ้นระหว่างใช้ยาควรหยุดใช้ และพบแพทย์ <u>ไม่ควรรับประทานเกิน 7 วัน</u> **หากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานานอาจทำให้แขนขามีอาการชาอ่อนแรง สามารถหยุดยาได้เลยทันทีที่อาการดีขึ้น โดยไม่มีผลทำให้ดี้อยา
	3. ยาแก้ไอผสม มะขามป้อม **First line drugs	Bromhexine Acetylcysteine	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ	จิบเมื่อมีอาการไอ ทุก 4 ชั่วโมง	**ห้ามใช้ในผู้ป่วยเบาหวานที่ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ <u>ข้อควรระวัง</u> –การใช้ในผู้ป่วยที่ท้องเสียง่าย เนื่องจากมีมะขามป้อมฤทธิ์เป็นยาระบาย
	4. ยามมะแว้ง **First line drugs		บรรเทาอาการไอ มีเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ ช่วยขับเสมหะ	ใช้อมเมื่อมีอาการ	-ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 15 วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

กลุ่มอาการ	ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
	5. ตรีผลา	M.tussis brown mixtures	บรรเทาอาการไอ ขับเสมหะ	ชนิดแคปซูล/เม็ด รับประทานครั้งละ 300-600 มิลลิกรัม เมื่อมีอาการไอ วันละ 3-4 ครั้ง	<u>ข้อควรระวัง</u> -การใช้ในผู้ป่วยที่ท้องเสียง่าย เนื่องจากมีมะขามป้อมฤทธิ์เป็นยาระบาย
โรคกล้ามเนื้อและเส้นเอ็น	1. เกลวาล์ยเปริยง 500 mg/เม็ด **First line drugs	Ibuprofen, ยากลุ่ม NSIADs Diclofenac	บรรเทาอาการปวดตึงกล้ามเนื้อ ลดการอักเสบของกล้ามเนื้อ	รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารทันที	<u>ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์</u> <u>ข้อควรระวัง</u> – ระวังการใช้ในผู้ป่วยที่เป็นแผลในกระเพาะอาหาร <u>อาการไม่พึงประสงค์</u> ระคายเคืองระบบทางเดินอาหาร ปวดท้อง ท้องผูก ปัสสาวะบ่อย คอแห้ง และใจสั่น
	2. สหิศาธาธา 500 mg/เม็ด	Ibuprofen, Diclofenac 25mg , Vitamin B 1-6-12	ขับลมในข้อ แก้ลมกองหยาบ (แก้อาการชาปลายมือปลายเท้า)	<u>ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ</u> รับประทาน 400 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	**ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้มีไข้ (เนื่องจากเป็นสมุนไพรที่มีฤทธิ์ร้อน) <u>ข้อควรระวัง</u> - ระวังใน ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงโรคหัวใจ โรคแผลเปื่อยเพปติกและกรดไหลย้อนเนื่องจากเป็นยารสร้อน - ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของ ตับ ไต อาจเกิดการสะสมของการบูรเกิดพิษได้ - ระวังการใช้ร่วมกับยา phenytion propranolol theophylline and rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง <u>อาการไม่พึงประสงค์</u> ร้อนท้อง แสบท้อง คลื่นไส้ คอแห้ง ผื่นคัน
	3. เจลพริก <u>ยาใช้ภายนอก</u>	Analgesic Balm	บรรเทาอาการปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ	ทาบริเวณที่ปวดเบาๆ 3-4 ครั้งต่อวัน **ทาบางๆไม่บีบวด	<u>ห้ามใช้ในผู้ที่แพ้ capsaicin ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน</u> <u>ข้อควรระวัง</u> - การใช้ร่วมกับยารักษาโรคหัวใจ กลุ่ม ACE inhibitor อาจทำให้ไอเพิ่มขึ้น <u>อาการไม่พึงประสงค์</u> ผื่นหนังแดง ปวด และแสบร้อน
ท้องอืด ท้องเฟ้อ	1. ขมิ้นชัน **First line drugs	Sodamint Simethicone M.carminative	บรรเทาอาการแน่นจุกเสียด ท้องอืดท้องเฟ้อ	ครั้งละ 500 มิลลิกรัม – 1 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน	**ห้ามใช้ในผู้ที่ท้องน้ำดีอุดตันหรือผู้ที่แพ้ขมิ้นชัน <u>ข้อควรระวัง</u> - ระวังในผู้ป่วย โรคหัวใจในถุงน้ำดี, <u>หญิงตั้งครรภ์</u> , ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์- ระวังการใช้ในเด็ก เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลประสิทธิผล - ระวังการใช้ร่วมกับ anticoagulants , antiplatelets

กลุ่มอาการ	ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
	2.ยาน้ำธาตุบดยา **First line drugs ★	Simethicone M.carminative	ขับลม บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ	15-30 มิลลิลิตร วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร	*ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของ ตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูรและเกิดพิษได้
ท้องผูก	มะขามแขก **First line drugs ★	Bisacodyl Milk Of Magnesia Lactulose	บรรเทาอาการท้องผูก	ชนิดแคปซูล/เม็ด ครั้งละ 800 มิลลิกรัม -1.2 กรัม ก่อนนอน **สามารถใช้ร่วมกับ ตรีฟลา เพื่อช่วยในการ ออกฤทธิ์ได้	**ห้ามใช้ในผู้ที่ทางเดินอาหารอุดตัน หรือปวดท้องโดยไม่ทราบสาเหตุ <u>ข้อควรระวัง</u> - ควรระวังการใช้ยานี้ในเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี หรือในผู้ป่วย inflammatory bowel disease - การรับประทานยาในขนาดสูง อาจทำให้เกิดไตอักเสบ (nephritis) - ไม่ควรใช้ยานี้ติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะจะทำให้ท้องเสีย ซึ่งส่งผลให้มีการสูญเสียน้ำ และเกลือแร่มากเกินไปโดยเฉพาะโพแทสเซียมและการใช้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานานจะทำให้ลำไส้ใหญ่ชินต่อยา ถ้าไม่ใช้ยาจะไม่ถ่าย - ควรระวังการใช้ยานี้กับหญิงตั้งครรภ์และหญิงให้นมบุตร <u>อาการไม่พึงประสงค์</u> ปวดมวนท้อง ผื่นคัน
ท้องเสีย	ยาเกลือปิดสมุทร ★ **First line drugs *ยาแคปซูล	leperamide	บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูกหรือมีเลือดปน ท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้	ชนิดแคปซูลและเม็ด -เด็ก อายุ 6-12 ปี รับประทานครั้งละ 800 มิลลิกรัม – 1 กรัม เมื่อมีอาการ -ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 กรัม ทุก 3-5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ	<u>ข้อควรระวัง</u> ใช้ไม่เกิน 1 วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

กลุ่มอาการ	ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ริดสีดวงทวาร	ยาผสมเพชรสังฆาต สูตร 2 **First line drugs 	Daflon Siduol	บรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนักแก้อาการถ่ายเป็นเลือด และช่วยระบาย	ครั้งละ 500 มิลลิกรัม - 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง หลังอาหารทันที **ในช่วงที่พบการอักเสบให้กินติดต่อกันอย่างน้อย 2 สัปดาห์	<u>ข้อควรระวัง</u> การใช้ยาในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร <u>อาการไม่พึงประสงค์</u> ท้องเสีย มวนท้อง
ริมฝีปาก	ครีมพวยายอ(ครีม) **First line drugs 	Acyclovir Cream	บรรเทาอาการจากไวรัสประเภทเฮอร์ปีส์ ซิมเพล็กซ์ของผิวหนัง รวมทั้งโรคเริ่มที่เป็นครั้งแรกหรือซ้ำอีก ที่บริเวณอวัยวะสืบพันธุ์และริมฝีปาก	ทาบริเวณที่มีอาการ วันละ 4 ครั้ง ติดต่อกัน 5 วัน ถ้ายังไม่หายให้ทาติดต่อกันไปอีก 5 วัน	ห้ามใช้ทาบริเวณเยื่อต่างๆ เช่น เยื่อบุปาก ตา
ยาลดความอยากบูหรี	ชาชงหญ้าดอกขาว		ลดความอยากบูหรี	รับประทานครั้งละ 2 กรัม ชงน้ำร้อน ประมาณ 120-200 ml. หลังอาหาร วันละ 3-4 ครั้ง	<u>ข้อควรระวัง</u> ระวังในผู้ที่เป็นโรคไต และโรคหัวใจ เนื่องจากหญ้าดอกขาวมีโพแทสเซียมสูง <u>อาการไม่พึงประสงค์</u> ปากแห้ง คอแห้ง

กลุ่มอาการ	ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
แก้อาการทางระบบไหลเวียนโลหิต(แก้ลม)	1.ยาหอมเทพจิตร	Dimenhydrinate	แก้ลมกองละเอียด ได้แก่ หน้ามืด ตาลาย สวิงสวาย (รู้สึกใจหวิว วิงเวียน คลื่นไส้ ตา พร่าจะเป็นลม) ใจสั่น และบำรุงดวงจิตให้ชุ่ม ชื่น	ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1-1.4 กรัม ละลายน้ำสุก เมื่อมีอาการทุก 3-4 ชั่วโมง ไม่ควรกินวันละ 3 ครั้ง	-ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติ ของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบวมและเกิดพิษได้ - ควรระวังการใช้ยาในผู้แพ้ละอองเกสรดอกไม้
	2.ยาหอมนวโกฐ	Dimenhydrinate	1.แก้ลมวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ 2. แก้ลมปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยัง มีอาการ เช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่อ อาหาร ท้องอืด อ่อนเพลีย)	ชนิดผง รับประทานครั้งละ 1 - 2 กรัม ละลายน้ำกระสาย เมื่อมีอาการ ทุก 3 - 4 ชั่วโมง ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง	-ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) -ควรระวังการใช้ยาในผู้แพ้ละอองเกสรดอกไม้

ยาสมุนไพรที่ได้รับการสนับสนุน

กลุ่มอาการ	ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยากัญชา	1. ศุขไสยาสน์		ช่วยให้นอนหลับ เจริญอาหาร	<p><u>อาการนอนไม่หลับ</u> รับประทานครั้งละ 0.5-2กรัม วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน</p> <p><u>อาการเบื่ออาหาร</u> รับประทานครั้งละ 0.5-2กรัม วันละ 1-2 ครั้ง ก่อนอาหาร</p>	<p><u>ข้อห้ามใช้</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี -ห้ามใช้ร่วมกับยาที่มีฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลาง เช่น ยานอนหลับ และยาต้านการชัก รวมทั้งแอลกอฮอล์ หรือสิ่งที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ <p><u>ข้อควรระวัง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่ม anticoagulant antiplatelets -ในตำรับยาที่มีพริกไทยจึงควรระวังการใช้ร่วมกับยา phenytion propranolol theophylline and rifampicin -ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของ ตับ ไต อาจเกิดการสะสมของการบูรเกิดพิษได้ -ระวังในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงโรคหัวใจ โรคแผลเปื่อยเพปติกและกรดไหลย้อนเนื่องจากเป็นยารสร้อน -ยานี้อาจทำให้วงซึมได้ ควรหลีกเลี่ยงการขับขี่ยานพาหนะ หรือทำงานเกี่ยวกับเครื่องกล <p>ควรระวังในการใช้ร่วมกับยาที่มีฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลาง เช่น ยานอนหลับและยาต้านการชัก รวมทั้งแอลกอฮอล์ หรือ สิ่งที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่</p>

กลุ่มอาการ	ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ยาแก้ปวด	2. น้ำมันกัญชา (ตำรับหมอเดชา)		<p>ช่วยให้นอนหลับ</p> <p>ช่วยให้เจริญอาหาร</p> <p>แก้ลมปะก้าง</p> <p>ปวดเรื้อรัง</p> <p>แก้โรคสันนิบาตลูกนก</p>	<p><u>ช่วยให้นอนหลับ</u></p> <p>หยุดครั้งละ 3-5 หยด</p> <p>วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน</p> <p><u>ช่วยให้เจริญอาหาร</u></p> <p>หยุดครั้งละ 1-3 หยด</p> <p>วันละ 3 ครั้งก่อนอาหาร</p> <p><u>แก้ลมปะก้าง</u></p> <p>หยุดครั้งละ 3-5 หยด</p> <p>วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน</p> <p>หรือ หยุดเมื่อมีอาการ</p> <p>ครั้งละ 3-5 หยด</p> <p><u>บรรเทาอาการปวดเรื้อรัง</u></p> <p>หยุดครั้งละ 3-5 หยด</p> <p>วันละ 2-4 ครั้ง เมื่อมีอาการ</p> <p><u>แก้โรคสันนิบาตลูกนก</u></p> <p>หยุดครั้งละ 3-5 หยด</p> <p>วันละ 2-4 ครั้งต่อวัน</p>	<p>**เริ่มต้นการรับประทานครั้งแรกเริ่มต้นที่ 1 หยดก่อน**</p> <p><u>ข้อห้ามใช้</u></p> <p>-ห้ามใช้ในผู้ที่มีประวัติแพ้ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการสกัดกัญชาซึ่งอาจเกิดจากส่วนประกอบอื่นๆ (ในผลิตภัณฑ์นี้มีส่วนผสมของน้ำมันมะพร้าว)</p> <p>-ห้ามใช้กัญชาที่มีปริมาณสารออกฤทธิ์ THC (delta-9-tetrahydrocannabinol) ในผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด ชั้นรุนแรงหรือไม่สามารถรับประทานอาหารได้ เช่น ยังมีอาการกำเริบบ่อยๆ ของการปวดเค้นหน้าอก หัวใจเต้นผิดปกติ ความดันตก เนื่องจากอาจเพิ่มความเสี่ยงหัวใจขาดเลือดรวมถึงห้ามใช้ในผู้ที่มีปัจจัยเสี่ยงของโรคหลอดเลือดหัวใจ</p> <p>-ห้ามใช้กัญชาที่มีปริมาณสารออกฤทธิ์ THC (delta-9-tetrahydrocannabinol) เด่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งกัญชาที่มีสาร THC ความเข้มข้นสูงในผู้ป่วยที่มีประวัติความผิดปกติทางจิตเวช (เช่น โรคจิตโรจิตเภท ภาวะวิตกกังวล และความผิดปกติทางอารมณ์)</p> <p>หรือมีประวัติครอบครัวเป็นโรคจิตเภท</p> <p>-ห้ามใช้ในสตรีมีครรภ์ สตรีที่ให้นมบุตร รวมถึงสตรีวัยเจริญพันธุ์ ที่มิได้คุมกำเนิด หรือสตรีที่วางแผนจะตั้งครรภ์ เนื่องจากมีรายงานการศึกษา พบว่ามีทารกคลอดก่อนกำหนด ทารกน้ำหนักตัวน้อย รวมถึงพบสารจากกัญชาผ่านในน้ำนมแม่ได้</p> <p><u>คำเตือนและข้อควรระวัง</u></p> <p>-ห้ามใช้ในผู้ที่เคยแพ้กัญชา</p> <p>-อาจทำให้หิวจึงไม่ควรขับยานพาหนะหรือทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกล หรือทำงานที่เสี่ยง</p> <p>-ไม่ควรใช้กัญชาที่มีปริมาณสารออกฤทธิ์ THC (delta-9-</p>

					<p>tetrahydrocannabinol) เต้น (higher levels of THC with little if any CBD) ในบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18/25 ปี ยกเว้นในกรณีที่แพทย์พิจารณาแล้วว่าผู้ป่วยได้รับประโยชน์มากกว่าเสี่ยง</p> <ul style="list-style-type: none"> -อาจทำให้หัวใจเต้นเร็ว ใจสั่น ความดันโลหิตสูง มีน้ตื้นระ คลื่นไส้ อาเจียน ซึม -ไม่ควรใช้กัญชาในผู้ป่วยที่มีโรคหลอดเลือดหัวใจหรือหลอดเลือดสมองที่รุนแรง เนื่องจากอาจทำให้ความดันเลือดต่ำ บางครั้งอาจทำให้ความดันเลือดสูง เป็นลมหมดสติ หัวใจเต้นเร็วผิดปกติ กล้ามเนื้อหัวใจตายและโรคหลอดเลือดสมอง -ไม่ควรใช้กัญชาในผู้ป่วยที่มีภาวะการทำงานของตับหรือไตบกพร่องรุนแรง -ไม่ควรใช้ติดต่อกันเป็นเวลานานเพราะอาจเกิดการติดยาได้ นอกจากแพทย์สั่ง หากใช้เป็นประจำควรประเมินผลการรักษาเป็นระยะและควรปรึกษาแพทย์ก่อนหยุดใช้ยา เพราะจำเป็นต้องปรับลดขนาดยาลงที่เล็กน้อยเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดอาการถอนยา -ควรใช้กัญชาด้วยความระมัดระวังในผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาร่วมกับยากดภูมิประสาท หรือยาที่ออกฤทธิ์ทางจิตอื่นๆ เนื่องจากเสริมฤทธิ์กดประสาทส่วนกลางหรือเพิ่มผลกระทบทางจิตประสาท -ควรใช้ด้วยความระมัดระวังในผู้ป่วยที่มีประวัติการใช้สารเสพติด รวมถึงผู้มีประวัติติดยา -หากมีอาการแพ้ยา เช่น มีผื่น ปากบวม ตาบวม หน้าบวม ให้หยุดใช้ยาและปรึกษาแพทย์ หรือเภสัชกร -ควรเก็บยาให้พ้นมือเด็ก
--	--	--	--	--	---

กลุ่มอาการ	ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
แก้ไข้	1. ยาเขียวหอม	Paracetamol	บรรเทาอาการไข้ ร้อน ในกระหายน้ำ แก้พิษ หัด พิษอีสุกอีใส (บรรเทาอาการไข้จาก หัดและอีสุกอีใส)	<u>ชนิดเม็ดผู้ใหญ่</u> รับประทานครั้งละ 1 กรัม ทุก 4-6 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ <u>เด็ก</u> รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม ทุก 4-6 ชั่วโมงเมื่อมีอาการ	- ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้ - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออกเนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์
	2. ยาประสะจันทน์แดง	Paracetamol	บรรเทาอาการไข้ตัว ร้อน (ไข้พิษ) แก้ร้อน ในกระหายน้ำ	<u>ชนิดเม็ดผู้ใหญ่</u> รับประทานครั้งละ 1 กรัม ทุก 3-4 ชั่วโมง <u>เด็ก</u> รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม ทุก 3-4 ชั่วโมง	- ควรระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้ - ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออกเนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์
	3. ยาहारาก	Paracetamol	บรรเทาอาการไข้	<u>ชนิดเม็ดผู้ใหญ่</u> ครั้งละ 1 -1.5 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ <u>เด็ก</u> ครั้งละ 500 มิลลิกรัม -1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ	- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออกเนื่องจากอาจบดบังอาการของไข้เลือดออก - หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์ - ไม่แนะนำให้ใช้ในหญิงที่มีไข้ทับระดู หรือใช้ระหว่างมีประจำเดือน

กลุ่มอาการ	ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
ขับลม ท้องอืด	1. ยาระงับกรด	loperamide	บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ	ชนิดแคปซูลผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 1 กรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อน อาหารเมื่อมีอาการ เด็ก 6-12 ปี รับประทานครั้งละ 500 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อน อาหารเมื่อมีอาการ	<u>ข้อห้ามใช้</u> - ห้ามใช้ในผู้ที่ตั้งครรภ์และผู้ที่มิใช่ <u>ข้อควรระวัง</u> - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่ม anticoagulant antiplatelets - ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของ ตับ ไต อาจเกิดการสะสม ของการบวมเกิดพิษได้
	2. ยามันธาตุ		บรรเทาอาการ ท้องอืด ท้องเฟ้อ แก้อาตุไม่ปกติ	ชนิดเม็ดผู้ใหญ่ ครั้งละ 1 กรัม 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เด็ก ครั้งละ 500 มิลลิกรัม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร	- ห้ามใช้ในเด็กอายุต่ำกว่า 1 ขวบ เนื่องจากเป็นยาระงับกรด ทำให้ลิ้น ปากแสบร้อน - ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์และผู้ที่มิใช่ - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยากลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets) - ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วย ที่มีความผิดปกติของตับไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบวมและเกิดพิษ
บรรเทา อาการไอ	ยาประสะมะแว้ง	Bromhexine glyceryl guaiacolate	บรรเทาอาการไอ มีเสมหะ ช่วยขับเสมหะ	ชนิดลูกกลอน รับประทานครั้งละ 2- 3 เม็ดเมื่อมีอาการ	- ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 15 วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์

กลุ่มอาการ	ยาสมุนไพร	ทดแทนยาแผนปัจจุบัน	ข้อบ่งใช้	ปริมาณการใช้	ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง
โรคกล้ามเนื้อและเส้นเอ็น	1. ยาแก้ลมแก้เส้น		แก้ลมในเส้น บรรเทาอาการมือเท้าชา อ่อนแรง	รับประทาน ครั้งละ 2 กรัม วันละ 2 ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร	<u>ข้อห้ามใช้</u> - ห้ามใช้ในผู้ที่ตั้งครรภ์และผู้ที่มีไข้ <u>ข้อควรระวัง</u> - ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่ม anticoagulant antiplatelets - ระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง ในผู้ที่มีความผิดปกติของ ตับ ไต อาจเกิดการสะสมของการบูรเกิดพิษได้
	2. ครีมีไพล **First line drugs		บรรเทาอาการบวม ฟกช้ำ เคล็ดยอก	ทาและถูเบาๆ บริเวณที่มีอาการวันละ 2 - 3 ครั้ง	- ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน - ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด
บรรเทาอาการหวัด/ภูมิแพ้ทางอากาศ	ยาปราบชมพูทวีป	cetirizine	บรรเทาอาการหวัดในระยะแรก และอาการเนื่องจากการแพ้ทางอากาศ	รับประทานครั้งละ 750 มิลลิกรัม – 1.5 กรัม วันละ 4 ครั้ง ก่อนอาหารและก่อนนอน	<u>ข้อห้ามใช้</u> - ห้ามใช้เมื่อพบภาวะแทรกซ้อนจากภาวะการแพ้ทางอากาศ เช่น ไซนัสอักเสบ หรือติดเชื้อจากแบคทีเรียซึ่งจะมีอาการเจ็บบริเวณไซนัส ไข้สูง น้ำมูกและเสมหะเขียว - ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ผู้ที่มีไข้เด็ก - ควรระวังการบริโภคในผู้ป่วยโรคความดันเลือดสูง โรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคแผลเปื่อย เพปติก และกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน - ควรระวังการใช้ยาเกินขนาดในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับไตและทางเดินปัสสาวะเนื่องจากอาจเกิดพิษจากการบูร - ควรระวังการใช้ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง อาการไม่พึงประสงค์ : แสบร้อนยอดอก

อ้างอิง

คู่มือการใช้ยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ.2555

กรอบบัญชียาสมุนไพรของสถานบริการสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี

คู่มือมาตรฐานการใช้ยาสมุนไพร จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ 2560

แนวทางการใช้ยาสมุนไพรทดแทนยาแผนปัจจุบันในสถานพยาบาลของรัฐ โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

อ้างอิงข้อมูลการจ่ายยาสมุนไพร จากฐานข้อมูล HDC และประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่องบัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ.2561